

УДК 613

Курков О.Б.¹, Чала В.В.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Мз-211м НУ «Запорізька політехніка»

БЕЗПЕКА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ГОТОВНІСТЬ ТА РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Україна входить до Європейського регіону Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), який піддається серйозним загрозам безпеці громадського здоров'я, пов'язаним з новими хворобами, спалахами та епідеміями інфекційних хвороб, природними лихами, техногенними катастрофами та конфліктами, у тому числі озброєними, ризик яких пов'язаний з наявністю культурних відмінностей між країнами чи спірними територіями. Заходам із забезпечення готовності також перешкоджають соціальна неоднорідність та нерівноправний доступ до медико-санітарної допомоги, внаслідок якого деякі групи населення виявляються набагато більш уразливими у надзвичайних ситуаціях (НС). Нарешті, якщо ризик випадкових витоків біологічного, хімічного чи радіоактивного матеріалу дедалі більше знижується завдяки вдосконаленню правил та процедур безпеки, то можливість умисного викиду таких матеріалів у міру того, як полегшується доступ до секретної інформації та все більш потужної технології, дає все більше приводів для занепокоєння. Україна, як решта країн світу, що входять до складу ВООЗ, погано підготовлена до глобальної, затяжної НС в галузі охорони здоров'я. Ключове значення набуває розробка стратегій адаптації, підвищення стійкості структур до несприятливих впливів, а також надійне прогнозування та забезпечення готовності до НС. Регіональне бюро активно підтримує Україну у справі зміцнення її здатності вживати заходи у відповідь за будь-яких типів НС у галузі громадського здоров'я та відіграє провідну роль у налагодженні регіонального та глобального обміну інформацією та координації дій у відповідь. Оскільки загрози безпеці громадського здоров'я мають комплексний характер, для дієвих заходів у відповідь потрібен прозорий та своєчасний обмін

інформацією та даними між Україною та країнами, що входять до складу ВООЗ, а також тісна співпраця між урядами, міжнародними організаціями, громадянським суспільством, приватним сектором та іншими партнерами.

15 жовтня 2021р. у Раді національної безпеки та оборони України (РНБО) затвердили стратегію біобезпеки та біозахисту країни для того, щоб привести в норму всі питання, які є у цій сфері. В Україні потрібно продовжувати збір фактичних даних та застосовувати їх на практиці, щоб активніше залучати всі сектори державного управління, такі як сільське господарство, транспорт та оборона, а також зацікавлені спільноти та громадянське суспільство у роботу щодо забезпечення готовності до НС та реагування. Плани забезпечення готовності до НС повинні включати тренування та навчання, щоб регулярно перевіряти фактичний рівень готовності. Поліпшення систем оповіщення та дій у відповідь, а також забезпечення надійної готовності до надзвичайних ситуацій може стати стимулом до значних покращень у роботі системи охорони здоров'я та дати унікальну можливість усім зацікавленим сторонам, включаючи громадянське суспільство, усвідомити своє місце та свої обов'язки у покращенні здоров'я населення. Важливою передумовою сприяння готовності до НС є належне стратегічне керівництво. Необхідно продовжувати підвищення прозорості та своєчасності обміну інформацією всередині країни, звертаючи особливу увагу на регіональні структури, та між країнами та ВООЗ відповідно до процедур, передбачених Міжнародними медико-санітарними правилами, з урахуванням провідної ролі національних координаторів ММСП. Україні необхідно зміцнювати співпрацю з інститутами ЄС, зокрема у рамках надання підтримки Ініціативі ЄС з безпеки громадського здоров'я. Ця співпраця включає (там, де це можливо) подальшу розробку інструментів та процедур спільної звітності, проведення спільних місій та складання спільних доповідей. Співробітництво сприятиме обміну технічним досвідом та знаннями та результатами оцінки ризиків, а також дозволить уникнути протиріч між повідомленнями під час поширення інформації про ризики. Глобальні зміни у навколишньому середовищі, такі як виснаження озонного шару, зміна клімату, втрата біорізноманіття, зростання кількості природних лих та екстремальних погодних явищ, швидке впровадження нових матеріалів та технологій, можуть викликати нові проблеми охорони здоров'я, посилити вже наявні та підкреслити слабкість сучасних. За прогнозами, ризик для здоров'я внаслідок зміни клімату ще більше зросте у майбутньому: мова йдеться про такі негативні прояви, як похолодання періодів аномальної спеки, посух, повеней та пожеж; підвищення рівня моря, що матиме серйозні наслідки для прибережних районів; танення шару вічної мерзлоти у північних районах, що поставить під загрозу їхню інфраструктуру та

життєздатність; деградація традиційних екологічних та соціальних детермінант здоров'я (таких як якість повітря, якість та кількість води та їжі).

Також прогноуються зміни в географічному розподілі інфекційних хвороб з можливими локальними спалахами нових або інфекційних хвороб, що знову виникають. Багато наслідків зміни клімату можуть відчуватися далеко поза тими місцями, де вони спочатку виникають. Вони також можуть породжувати конфлікти та боротьбу за ресурси та бути причиною міграції населення. Масштаби економічної шкоди величезні та оцінюються у межах від 5% до 10% ВВП.

Таким чином, з метою підготовки України до глобальної, затяжної НС у галузі охорони здоров'я необхідно розробити стратегію адаптації і підвищення стійкості структур до несприятливих впливів, а також надійне прогнозування та забезпечення готовності до НС.